

**Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка
СИЛАБУС**

**з навчальної дисципліни «Методологія та організація наукової діяльності»
освітньо-наукової програми «Економіка» третього рівня вищої освіти**

Обсяг курсу — 6 кредитів (ECTS): 14 годин лекції, 16 годин — практичні заняття, 150 годин — самостійна робота.

Викладач курсу — Власенко Тетяна Анатоліївна, д.е.н., професор кафедри організації виробництва, бізнесу та менеджменту (<http://khntusq.com.ua/staff/vlasenko-tetjana-anatoliivna/>)

ОПИС КУРСУ

Пререквізити — базові знання з дисциплін: Українська мова (за професійним спрямуванням), «Філософія», «Основи наукових досліджень», «Макроекономіка», «Мікроекономіка», «Статистика», «Менеджмент».

Коротка **анотація дисципліни** (загальна характеристика, особливості, переваги).

Навчальна дисципліна «Методологія та організація наукової діяльності» посідає важливе місце в структурно-логічній схемі підготовки фахівців третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю 051 «Економіка» і буде корисна майбутнім фахівцям при формуванні у них системи теоретичних знань та прикладних навичок про теоретико-методологічні основи науково-дослідницької діяльності, правила виконання науково-дослідної діяльності, володіння методами оформлення та порядок представлення результатів різних дослідницьких робіт, здійснення професійної наукової діяльності. Дисципліна охоплює всі тематичні блоки, що необхідні для формування у здобувачів вищої освіти системи спеціальних знань та вмінь в частині методології та організації наукової діяльності.

- **Вивчення даної дисципліни** дає можливість **здобувачу вищої освіти**: знати:
 - основні методології та методики наукових досліджень;
 - теоретико-методичні основи пізнання в наукових дослідженнях;
 - загальнонаукові, конкретно-наукові та спеціальні методи наукових досліджень, розуміти їх зміст, функції та підходи їх застосування;
 - основні методологічні та методичні підходи до вивчення конкретних об'єктів, явищ чи процесів, тобто знати методологію наукових досліджень;
 - як обґрунтувати актуальність проблеми дослідження;
 - способи визначення мети, завдання, об'єкта та предмета дослідження;
 - прийоми відбору, аналізу й обробки наукової інформації;
 - особливості формулювання висновків та пропозицій;
 - тонкощі правильного оформлення результатів наукових досліджень. вміти:
 - представити предметну область наукового дослідження у вигляді системи та моделі;
 - описати методологію наукового соціально-економічного дослідження;
 - ідентифікувати та обґрунтувати ключові проблеми на підприємстві в сфері менеджменту;
 - організувати та провести наукове соціально-економічне дослідження, здійснювати комплексне оцінювання переваг та недоліків впровадження запропонованих науково-практичних результатів на основі методів критеріального аналізу та експертних оцінок;
 - обґрунтувати науково-практичні результати соціально-економічного дослідження в сфері менеджменту;
 - провести апробацію науково-практичних результатів соціально-економічного дослідження в сфері менеджменту.
 - застосовувати математико-статистичні методи в наукових дослідженнях та інтерпретувати їх результати;
 - оформляти результати наукового дослідження відповідно до існуючих стандартів.

Мета та основні задачі дисципліни.

Метою викладання дисципліни «Методологія та організація наукової діяльності» є формування компетентності щодо оволодіння базовою системою знань з методології, методики та організації наукової діяльності у здобувачів для забезпечення їхньої професійної соціалізації як науковців.

Завданнями, що мають бути вирішені в процесі викладання курсу, є надання здобувачам вищої освіти наступних можливостей з:

- ознайомлення здобувачів із сучасними методологічними концепціями, з основами методології наукового пізнання та з методикою наукових досліджень;
- формування цілісного уявлення про науково-дослідницький процес;
- освоєння навиків формування і використання усвідомленої методологічної позиції наукового дослідження;
- вдосконалення вмінь у пошуку, доборові й опрацюванні наукової інформації, у точному формулюванні мети, задач і висновків дослідження.

Компетентності:

Інтегральні компетентності:

Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності у сфері економіки, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики.

Загальні компетентності:

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК03. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК04. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК01. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання в економіці та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з економіки та суміжних галузей.

СК02. Здатність усно і письмово презентувати та обговорювати результати наукових досліджень та/або інноваційних розробок українською та англійською мовами, глибоке розуміння англомовних наукових текстів з економіки.

СК03. Здатність використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології, бази даних та інші електронні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та освітній діяльності.

СК04. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах вищої освіти та у реальному секторі економіки.

СК05. Здатність виявляти, поглиблено аналізувати та вирішувати проблеми дослідницького характеру у сфері економіки з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень.

СК06. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей розвитку соціально-економічних систем і процесів із застосуванням математичних методів та моделей на мікро-, мезо-, та макрорівнях.

СК07. Здатність ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні інноваційні проєкти в економіці та дотичні до неї міждисциплінарні підходи, виявляти лідерські якості та відповідальність під час їх реалізації.

СК09. Здатність поглиблено досліджувати економічні проблеми та самостійно продукувати і вирішувати економічні завдання, пов'язані з функціонуванням і розвитком агропродовольчого сектора в умовах глобального середовища.

Програмні результати навчання. В результаті вивчення курсу здобувачі мають отримати:

РН01. Мати теоретичні знання з економіки, соціально-економічних систем і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення фундаментальних і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень з відповідного напрямку, отримання нових знань та/або здійснення інновацій.

РН02. Глибоко розуміти базові (фундаментальні) принципи та методи економічних наук, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері економіки з метою досягнення економічної та соціальної ефективності в умовах глобалізації.

РН04. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема, статистичні методи аналізу великих масивів даних та/або складної

структури, програмне забезпечення та інформаційні системи.

PH05. Розробляти та реалізовувати наукові та/або інноваційні проекти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі проблеми фундаментальної економічної науки з врахуванням соціальних, економічних, екологічних та правових аспектів, лідерства, автономності та відповідальності.

PH06. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, теоретичні та практичні проблеми економіки державною та іноземною мовами, кваліфіковано відображати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних наукових виданнях.

PH08. Використовувати сучасний інструментарій економічної науки, інноваційні рішення у процесі дослідження і виявлення закономірностей та проблем функціонування й розвитку агропродовольчого сектора.

Структура курсу:

Тема 1. Поняття наукового дослідження. вимоги до наукового дослідження. види наукових досліджень. Еволюція науки як системи знань. Поняття, зміст, мета і функції науки. Інституціональне забезпечення розвитку науки в Україні. Основні ознаки наукового дослідження. Системність, доказовість та теоретичність наукового дослідження. Вимоги до визначення наукових досліджень. Основні види наукових досліджень. Класифікація наукових досліджень

Тема 2. Поняття методології наукових досліджень та її види. Методологія дослідження. Фундаментальна або філософська методологія. Загальнонаукова методологія. Загальнонаукові принципи дослідження. Конкретно наукова методологія. Методи і техніка дослідження.

Тема 3. Емпіричні методи наукового дослідження. Поняття та загальна характеристика емпіричних методів наукового дослідження. Спостереження як емпіричний метод наукового дослідження. Емпіричні методи: вимірювання, порівняння, узагальнення. Конкретно-наукові методичні прийоми, які застосовуються у різних економічних науках. Експеримент. Інші емпіричні методи дослідження. Опитування як метод. Формалізація та аксіоматизація як методи наукового дослідження.

Тема 4. Теоретичні методи наукового дослідження. Сутність теоретичних методів наукового дослідження. Характеристика основних теоретичних методів наукового дослідження. Особливості логічного та хронологічного підходів при проведенні теоретичних досліджень.

Тема 5. Математичні та статистичні методи обробки наукових даних. Дослідження операцій. Математичні моделі. Методи статистичної обробки даних.

Тема 6. Структура наукового дослідження. Поняття актуальності дослідження та визначення ступеня його наукової розробки. Визначення об'єкта, предмета, теми дослідження. Визначення головних напрямів дослідження та організація роботи з інформацією для проведення дослідження. Формулювання загальної і проміжної цілей дослідження.

Тема 7. Форми відображення результатів наукових досліджень. Форми викладу матеріалів дослідження та наукові видання. Форми висвітлення підсумків наукової роботи та відображення результатів НДР. Усна передача інформації про наукові результати.

Політика курсу – жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Положення про академічну доброчесність учасників освітнього процесу.

Система оцінювання – оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням:

для заліку – модуль 1 – 50 % семестрової оцінки; модуль 2 – 50% семестрової оцінки.

Інформаційні ресурси

Бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbu.gov.ua/>

Бібліотека ім. В.Г. Короленко. URL: <http://korolenko.kharkov.com/>

Бібліотека ХНТУСГ. URL: <https://library.khntusg.com.ua/>

Електронна бібліотека. URL: <http://lib.meta.ua/>

Студентська електронна бібліотека URL: <http://www.lib.ua-ru.net/>

Нормативно-правова база України URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/>